

[Indenrigsministeren.]

under tidligere Valglovsforhandlinger haft Lejlighed til at belyse Virkningerne af Forslaget, og det kommende Udvalg vil kunne faa dette Materiale stillet til Raadighed.

Det ærede Medlem Hr. Krag fremsatte nogle almindelige Betragtninger over vort Valgsystem og sagde, at hvis ikke andre Principper end de, den gældende Valglov og det her foreliggende Lovforslag bygger paa, føres til Sejr, vil det parlamentariske System ende med Folkestyrets Fallit. Jeg tror ikke blot, at denne Udtalelse indeholder en Overdrivelse, jeg tror ogsaa, at Betragtningen i enhver Henseende er forkert. Der kan for mig ikke være Tvivl om, at Forholdstalsvalgmaadens Anvendelse kan forenes med den nødvendige Stabilitet i Statsstyret. I det hele taget er det ærede Medlem, jeg kunde fristes til at sige for gammeldags i sin Betragtning. For at bedømme Folkestyrets Forhold til Forholdstalsvalgmaaden rigtigt, maa man efter min Mening betragte det i dets historiske Sammenhæng. Det er rigtigt, at Folkestyrets Gennembrud næsten overalt er sket under det Valgsystem, som kendetegnes ved Folkerepræsentanter i Enmandskredse. Folkestyrets hele sejrige Fremtrængen i Nord- og Vesteuropa er sket i en Tid, hvor de økonomiske Forhold langtfra var saa komplicerede som nu, hvad der medførte, at den parlamentariske Styreform de fleste Steder længe var knyttet til Regeringer, som byggede deres Tilværelse paa faste Flertal i det folkevalgte Ting. Selve Regeringsdannelsen var i Almindelighed en oplagt Sag, naar Valgdagens Resultat forelaa. Efterhaanden medførte dette Valgsystem i Enmandskredse imidlertid, som vi ved, at Regeringsflertallet i Tinget ofte kom til at repræsentere et Mindretal blandt Vælgerne, og hertil kommer det, som vi ogsaa kender, at det moderne Samfund er gennemkrydset af en Mangfoldighed af Interesse- og Idékredse; samtidig med denne stigende Gennemkrydsning af Interesse- og Idékredse opstod der en stigende Trang til et politisk System, som i højere Grad end de gamle Valgmaader gav de forskellige Mindretal i Befolkningen Mulighed for at blive hørt og faa Indflydelse i den lovgivende Forsamling. De Forhold, jeg har nævnt, er Baggrunden for Forholdstalsvalgmaadens Fremtrængen. Den blev båret frem som et Retfærdighedskrav, hvis Opfyldelse vilde sikre alle Partidannelser af en nogenlunde anselig Størrelse en ret-

mæssig Repræsentation i de politiske Forsamlinger og samtidig sikre, at Regeringen ikke udstyredes med absolut Flertalsmagt, skønt den kun repræsenterede et Mindretal i Befolkningen. Men i samme Øjeblik dette Retfærdighedskrav sejrede og Forholdstalsvalgmaaden rundt omkring holdt sit Indtog i Statsforfatningerne, blev det klart, at vel havde Folkestyrets Idé herved gjort en ny Landvinding, men samtidig opstod der Vanskeligheder for Folkestyret i dets Udøvelse af dets politiske Magt. Forholdstalsvalgmaadens Indførelse betyder, at et enkelt politisk Parti fremtidig sjældent alene vil have Flertal i Tinget. En Regering maa følgelig dannes enten med en Flertal af politiske Partier som parlamentarisk Basis eller som en udtalt Mindretalsregering, hvis parlamentariske Berettigelse eksisterer nøjagtig saa længe, de øvrige Partier ikke har fundet tilstrækkelig Anledning til at fælde den. Følgen har adskillige Steder været, som det ærede Medlem Hr. Krag fremhæver, en stigende Ustabilitet i det politiske Liv med tilsvarende aftagende Handlekraft hos Regeringen. Derved er skabt den Uvilje i visse Kredse, som det ærede Medlem Hr. Krag ogsaa her gav Udtryk for, mod selve Forholdstalsvalgmaaden som den formentlige Aarsag til Vanskelighederne.

Nu er det, jeg gerne vil sige til det ærede Medlem, at hvad man end vil mene derom, saa er der ikke Tvivl om, at disse Stemninger i enhver Henseende er ufrugtbare. Det vil være utænkeligt, at Befolkningen med fuldt Overlæg skulde vende tilbage til et System, der bygger Flertalsmagten op paa et Mindretal i Befolkningen. Retfærdigheden i Sikringen af en forholdsmæssig Repræsentation for alle politiske Retninger er saa uimodsigelig, at den ikke vil kunne besejres. Vejen fremad maa da efter min Mening være at erkende, at Forholdstalsvalgmaaden drager visse Konsekvenser efter sig med Hensyn til Formen for det politiske Samarbejde, saafremt Folkestyret skal kunne udfolde en blot nogenlunde politisk Handlekraft. Det har man efter min Mening hidtil i alt for høj Grad overset. De politiske Partier har med stor Iver udviklet deres partimæssige Organisationsarbejde med det Formaal at drage saa stor en Del af Vælgerne som muligt ind i det politiske Baasesystem, men man har glemt, at dette kun er berettiget, saafremt der samtidig bevares Mulighed for et praktisk tilrettelagt Samarbejde over Partiskellene paa de Punkter, hvor Interesserne i det givne Øjeblik er fælles. I